

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 9. decembra 1885.

O b s e g: Podružnicam c. k. kmetijske družbe v izgled. — O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja. (Dal.) — Trgovinska in obrtna zbornica. (Dalje.) — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor poslanca grofa Belcredija. (Dalje.) — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Podružnicam c. kr. kmetijske družbe v izgled.

V mnogih deŹelah oĉitalo se je c. k. kmetijskim druŹbam, da so zastarel zavod, ki se mora nadomestiti z drugo napravo, ktera bode bolje ugajala naprednim razmeram. Ne dā se tajiti, da je uprava avstrijskih c. kr. kmetijskih druŹeb v marsiĉem zastarela, kar je treba prej ko mogoĉe popraviti, ne dā se pa tudi tajiti, da ravno te druŹbe zamorejo za kmetijstvo neizmerno veliko dobrega storiti, ĉe se le nahajajo v deŹeli za to neobhodno potrebni pogoji. Tudi kranjska c. k. kmetijska druŹba vplivala je na napredni razvoj našega kmetijstva jako veliko, vendar pa moramo odkritosrĉno priznati manjše in manj krepko delovanje nasproti c. kr. kmetijskima druŹbama v Gradci ali v Celovci. Sme se li zaradi tega krivda na glavni odbor navaliti? Nikakor ne! Spoznanje vaŹnosti naprednega kmetijstva za razvoj narodnega blagostanja vzbudila je v Štajercih in Korošcih poŹrtvovalnost za ta vaŹen zavod in vsled tega kmetijski druŹbi na Štajerskem in Koroškem zamorete drugaĉe delovati kot naša, ker imate neprimerno veĉ denarja kot kranjska kmetijska druŹba. Obresti glavnice naše c. k. kmetijske druŹbe niti ne krijejo upravnih stroškov druŹbe, pri vsem tem, da so dosto manjše kakor vsake take druŹbe v Avstriji.

Doneski druŹbenikov morajo se oddati v tiskarno za „Kmetovalca“ in „Oeconoma“, glavni odbor mora pa vrhu tega še plaĉevati v tiskarni za tiste iztise „Kmetovalca“, katere mora zastonj ali v zameno z drugimi listi dajati. Kranjska c. kr. kmetijska druŹba ne le nima niĉ dohodkov od svojih ĉlanov, ampak mora vsled izdajanja druŹbenega glasila še doplaĉevati. DrŹavne podpore glavni odbor mora razdeliti po ukazih ministerstva in tako je druŹbi v njeni uboŹnosti slednjiĉ odvzeta skoraj vsa moĉ, delovati za napredek kmetijstva. Glavni odbor poprijel se je z vso silo pospeŹitve našega sadjarstva s tem, da je osnoval veliko deŹelno drevesnico, iz katere ima na leto priti nad 10.000 Źlahtnih dreves. Tudi to podjetje bi se kmalu ne dalo izvrŹiti radi uboŹnosti druŹbe, ko bi se ji deŹelna in drŹavna podpora ne zagotovila. Pri tej

priliki prosila se je sl. kranjska hranilnica za podporo vsaj za nekaj desetakov. Glavni odbor je bil prepriĉan, da bode hranilnica ustregla Źelji druŹbe tembolj, ker je namen tako obĉekoristen, ker druŹba nikakor ni politiĉna, ker je nje naĉelnik ne le nemškega miŹljenja, ampak tudi ravnatelj hranilnice. In koliko je dala hranilnica kmetijski druŹbi podpore za deŹelno drevesnico? Niti odgovora na proŹnjo, ki je bila vloŹena uŹe pred letom dni!

Pa tudi vse to še ni najvaŹnejše. Glavno delovanje celovške in graške c. kr. kmetijske druŹbe in njih ponos se sme imenovati delovanje podruŹnic in posamesnih udov.

Kaj zamore narediti najboljši glavni odbor, ĉe pa veĉina podruŹnic in ĉlanov svojih dolŹnosti ne izpolnjuje? Tukaj, gospoda, leŹi zajec za grmom! PodruŹnice in udje naj se zdramijo na delo in tudi pri nas na Kranjskem bode drugaĉe z napredkom v kmetijstvu.

Kako naj podruŹnice delujejo? Zadosti naj bode za danes pisanje o zaspanosti veĉine naših podruŹnic, v odgovor naj sluŹi posnetek iz zapisnika zborovanja Źtajarske kmetijske podruŹnice v Sevnici:

Sevnica dne 10. oktobra. Seje podruŹniĉne vdeleŹilo se je 32 druŹbenikov in 10 gostov. Predsednik jo priĉne ob pol 3. uri ter se spominja v ginljivih besedah dne 24. marcija t. l. zamrlega gospoda Janeza Pairhuberja, kateri je bil prvi podpredsednik kmetijske druŹbe Źtajarske in ima veliko zaslug za ovo druŹbo in za gospodarstvo, zatem dne 5. aprila t. l. zamrlega druŹbenika gospoda Vinka Potoĉina v Zidanem mostu. Zbrani vstanejo v znamenje Źalovanja. Prebere se za tem zapisnik zadnje seje in potrdi. Denarniĉar pobere druŹbenino 30 gold. Pristopili so druŹbi gospodje: JaneŹ NameŹnik, oskrbnik na Blanci, Franc Simoniĉ mlajši in JoŹef Cimperšek, krĉmar in posestnik v Sevnici, GaŹpar Senica, Matija Kozinc, JoŹef Vidmar, posestniki, prvi v Šmariji, drugi v Źabjeku, tretji pa v Ćanjah. Izbrisali iz zapisnika smo gospoda V. Potoĉina, ker ga nam je smrt vzela. Predsednik poroĉa: sledeĉe: Sevniška posojilnica je darovala 20 gold. za nakup sadovnih dreves, da se porazdelijo. Kupili smo 40 zlatih parmen in razdelili med 8 posestnikov, vsa kemu po 5. Zbrani izreĉejo dostojno zahvalo podruŹnici. Gozdarski inŹpektorat celjski poklonil je na-

prošnjo podružnično 8000 smrekic, katere smo razdelili med 8 posestnikov, vsakemu 1000. Centralnemu odboru smo poročali, da se nahajata pri obeh ljudskih šolah v Sevnici napredovalna gospodarska kurza. Sevnikiški okrajni zastop kupil je od g. dr. Kaučiča bika muricodolskega plemena ter ga dal posestniku M. Gabriču v Čanjah na rejo.

Za tem govori c. kr. živinozdravnik, gosp. Anton Munda, zanimivo o plemenjenju in oskrbovanju goved, konj in svinj, kar so zlasti kmetski poslušalci pazljivo poslušali in hvaležno vsprejeli. Da bi ljudje bolj zanimali se za podružnične seje, napravili smo brezplačno izžrebanje gospodarskih premij, v katero svrhu je centralni odbor daroval 10 gold. Razdražbala se je 1 svinja, 4 pari Houdan-kokošij (jarkica in petelin), 2 vagana kanadskega ovsa, 3 vagani ameriškega krompirja in 10 drevesec hruškovih. Gosp. Boštijančič javlja, kako predsednik podružnični, g. Franc Lenček, lani za darovani denar od posojilnice ni samo 40 drevesec kupil, ampak 255, za katere je dal 128 gold. Razdelil jih je med 53 posestnikov v okraji, največ zato, da jih ob cestah ponasadijo.

Nadalje je isti gospod predsednik vsem posestnikom, ki so ga tega prosili, zamenil domačo pšenico s proštijsko, na trijeru očiščeno. Tudi za današnje izžrebanje premij je vse iz lastnega priredil, razven 10 gold. od centralnega odbora poklonjenih. Poročevalec stavi torej predlog, naj se mu izreče najprisknejša zahvala in to v zapisniku današnje seje zabeleži, kar se vse navdušeno odobri in završi. Naposled predlaga gosp. Boštijančič prošnjo do okrajnega zastopa, naj priredi veliko drevesnico za celi okraj. Gospod predsednik, ob enem načelnik okrajnemu zastopu, obljubi praktično prošnjo v bližnji seji okrajnega zastopa postaviti na dnevni red in upa, da bode uslišana uže zaradi tega, ker je trtna uš mejo sevniskega okraja prestopila.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 6. decembra 1885.

Seji predseduje namesto bolnega družbinega predsednika gosp. družbini podpredsednik Jos. Fr. Seunig. Navzoči so pa sledeči gg. odborniki: Brus, Kastelic, Murnik, Neveklovski, Robič, Witschl in družbini tajnik g. Gustav Pirc.

Tajnik Pirc prečita po njem sestavljeni oklic zaradi sostave ameriške sušilnice ter predlaga ta oklic poslati vis. c. k. kmetijskemu ministerstvu v potrdilo. Predlog sprejme odbor brez ugovora.

Popravljeni razpis premij za umna gnojišča, koje napravijo gospodarji celih vasi ali vsaj njih večina sklone odbor, vis. c. kr. kmetijskemu ministerstvu v presojo poslati.

Na vabilo trgovinske in obrtnijske zbornice štajerske v Gradci pridruži se tudi glavni odbor prošnji na ministerstvo zaradi podržavljenja južne železnice.

Prošnji intendance III. kôra v Gradci zaradi poizvedovanja potrebnih dat za vojaško statistiko sklone odbor, kolikor mogoče vstreči ter to zadevo izroči odborniku gosp. R. Kastelicu.

Vodstvu štirirazredne ljudske šole v Cirknici se podeli na prošnjo njenega vodje gosp. K. Dermelja nekaj iztisov knjig, izišlih v zalogi c. kr. kmetijske družbe.

Gospod oenolog in podružnični podpredsednik v Novem mestu Anton Ogulin dopošlje glavnemu od-

boru svoj spis imenovan „Vinarstvo na Dolenjskem in trtna uš“ s prošnjo: Glavni odbor naj spis presodi in naj ga tudi pošle v presojo podružnicam, v kojih je vinarstvo doma.

Glavni odbor naj pa pri tej priliki podružnicam na srce položi, da naj nikar le tistega za dobro ne spoznajo, kar se jim iz tujine importuje, ampak naj tudi presodijo in za vredno spoznajo kako domače delo in njega (g. Ogulina) bode zelo veselilo, ako se ne vresniči pregovor: „Nemo propheta in patria“.

Glavni odbor sklone po vsem vstreči želji gosp. Ogulina, v imenu odbora presodil bode pa spis tajnik Pirc. Po predlogu tajnika Pirc hoče se pa glavni odbor konečno izreči o doposlanem spisu še le po obravnavah deželne komisije zadevajajočih trtno uš, o kateri bodo, kakor upa glavni odbor, kmalu posebne seje.

Prošnji okrajnega odbora v Sevnici na Štajerskem zaradi podeljenja štipendije kovaškemu pomagaču, ki želi obiskati družbino podkovsko šolo, glavni odbor ne more ustreči, ker so štipendije izključljivo le za Kranjce ustanovljene.

Vabilo k predavanju g. Krausa o uravnavi kraških vodá odbor na znanje vzame.

Družbeni blagajnik in odbornik g. Brus poroča o izžrebanju družbine srečke iz leta 1860. ter predlaga nakup papirne rente. Predlogu g. Brusa odbor brez ugovora pritrdi.

Po gosp. odborniku Brusu stavljeni nasveti zaradi zaračunjenja stroškov pri popravu streh na družbenih poslopih odbor sprejme ter naroči tajništvu, pri ministertvu prositi za potrjenje računov in za pokritje deficita iz državnih denarjev.

Prošnje podpornega društva na veliki šoli za kmetijstvo glavni odbor ne usliši zaradi pomanjkanja denarnih sredstev.

Novim udom c. k. kmetijske družbe imenuje glavni odbor sledeče gospode:

Mihael Arko, kaplan v Hrenovicah,
Franjo Dekleva, trgovec v Slavini,
Franjo Jaks, poštni upravitelj v Št. Petru,
Franjo Kogej, trgovec v Postojni,
Jakob Čuden, umirovljen stotnik topništva v Ljubljani.

Vabilo

k občnemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Kranjski gori,

ki bode v nedeljo 20. t. m. popoldne v Jesenicah. Na dnevnem redu je pregledovanje računov leta 1884. in 1885., volitve in pa predavanje tajnika c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani gosp. Gustava Pirc.

Jesenice 6. decembra 1885.

Alojzij Schrey,
načelnik podružnice za Kranjsko goro.

O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja.

Spisal M. Rant.

V. Zlatenica, rumenica ali vsuševanje drevesnega vrha.

(Dalje.)

Tudi druge bolezni, katere se v posameznih slučajih na sadnem drevju tu in tam izcimijo in prika-